

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קו.

עין משפט
נר מצוה

צד א מ"י פ"ב מהל'
אבות ה' כב סמג
עשין ממ טו"ש"ע אה"ע ס'
פה סעיף יד:
צד ב מ"י פ"ז מהלכות
שירות הלכה ו סמג
עשין פט טור ש"ע ח"מ
ס' קנ סעיף ז וס' שז
סעיף ג:
צד ג מ"י שס סמג שס
טו"ש"ע ח"מ ס' קנ
שס וס' שז סעיף ד:
צד ד טו"ש"ע שס ס' קנ
סעיף א:
צד ה מ"י פ"ח מהל'
שלושין ושופטין ה'
ה סמג עשין קנ טו"ש"ע
ח"מ ס' של סעיף ה:

כשעושין קנת מלאכה דאי לאו הכי מה מכירה שייך בהם דמי
יקנה וה"נ מיירי דליכא בזימית קנת פירי ולכן הו' קרנא אפילו
לאזי ולפי שאין עושין אלא פירות מועטין ילקח בהן קרקע ויחלל
פירות וזהו טובת שניהם אבל בשמעטין דליכא פרי אז העניס

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מיקרו פרי לאזי וי"ל דמ"מ מוכח
שפיר דקרנא הו' אפילו כשיצב לגמרי
ולהכי קאמר תנא קמא ילקח בהן
קרקע אפילו מעטה שעושין קנת
פירות לטובתו של בעל ופליג א' ארשב"ג
דאמר לא תמכור משום שבה בית
אזיה ולא חיישין לטובת הבעל כל
זמן שעושין קנת פירות עד שתיצב
לגמרי ואז ילקח בהן קרקע אבל
לאזי דאמר פירי הו' וכשיצב לגמרי
נוטל בעל הבית הכל אס כן אין
זה טובת הבעל מה שלקח בהן קרקע
ואוכל פירות משלו כי טוב לו יותר
להממין מעט עד שתיצב לגמרי
ויהא הכל שלו: א' רבינא דרב
אשי משבנתא דסורא אמר לקוחה
היא בידא ה"נ דנאמן ב' אלא ודאי
לא מהימן הקשה רב רבי אלחנן
דהא תנן (ב"ב דף כח.) חזקת הבתים
כו' חזקת ג' שנים ואומר ר"י דהתם
בטוען שמחזיק בה בגזל הו' חזקה
שהיה לו למחות תוך שלש כי יודע
בדאי כיון שנכנס לה בגזל אס
ישמוק לו ג' שנים ולא ימחה שיטעון
על ידי ג' שנים שהיה שלו ולכן
היה לו למחות שידוע לכל שמתקן
חכמים למחות תוך שלש ואס לא
מיחה הפסיד אבל כשמשבנתא בא
לידו סובר המקשה כי לא תקנו
חכמים אין לחוש שאחר ג' יטעון
שקר ואי"ת אס כן לעולם יהיה בעל
הקרקע נאמן לומר שבגזל הוא בא
מגו דאי צעי אמר משבנתא היה
אלנך או לפירות הורדתיך וי"ל דהו'
מגו במקום עדים דאנן סהדי אס היה
בא בגזל לא היה שתיק אלא היה מוחה
אי נמי אין זה מגו שאין טוען בראון
משבנתא היה או לפירות הורדתיך
לפי שסבור להוציא גם הפירות שכבר
אכל אי נמי חשיב מגו להוציא כיון
שאכלה שני חזקה וקשה לדעמא
דבשלש שנים הו' חזקה משום דעד
שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה
טפי לא מיוחדר והשתא הלא ע"כ
צריך לשמור לעולם כי שמא יטעון זה
משבנתא היא וע"כ נראה דלא צעי
למימר שלא יהא נאמן [ולומר] לקוחה
היא צדי אלא שאל מה תקנה יעשה
הממשכן שלא יוכל להחזיק ולטעון
לקוחה היא צדי דמחאה נראה דלא
מהניא אלא כשאומר פליגא אכיל
ארעאי בגזלותא ומשני רב אשי

דאיצבי ליה למחוי ולומר תוך שלשה דעו כי משבנתא היא צידו
דחשיבא שפיר מחאה צדי האי גוונא ובי האי גוונא י"ט לפרש צפ'
חזקת הבתים (שס דף נה: ושס) גבי ואי טעין ואמר לפירות
הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי
לפירות אחתה מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיצבי
ליה למחוי ומייתי ראייה משבנתא דסורא ובשמעטין רב אשי
משני איצבי ליה למחוי וכן משני רב אשי התם בזהוה פירקא
(דף כח.) גבי האי מאן דזבין דקלא לחצריה איכא למימר
דרב אשי התם קיבל שינוא מרב כהנא ולהכי משני ליה איחו
נמי הכי: ד' משבנתא דסורא ב' אע"ג דהא גופא דהכא
אפשר דמשבנתא דסורא הו' שייך שפיר לאקשווי בזהאי לישנא
לפי שמשבנתא דסורא הוה קיס ליה שמתקן חכמים לעשות להכי
קאמר אלא מעמה תקנת משבנתא דסורא וכו'.

ימכרו וכו'. אלמא קרנא הו' דאי פירא הוה הא תקון רבנן
פירות לבעל: והוקינו. קפצה עליהן וקנה כלל זמנן: לאו מי
אוקימנא. בכתובות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף עט:):
בשדה אחרת. שלא היתה הקרקע שלה שהיו דקלים בשדה של

אחרים דהא כליא קרנא דידה לגמרי
ההוא שטרא. שטר משבנתא דסורא
במישלים שניה אליו ולא פירש זו
מנין השנים: הכי גרסינן וקדים
מלוה ואכלינהו לפירי. דשנה שלישיה
מקמי דנתבעיה לדינא: קרקע בחזקת
בעליה עומדת. אע"ג דלא תבעיה
עד לאחר אכילת פירות אכן בנתר
קרקע אזלינן ובי מספקא לן שנה זו
של מי אוקי ארעא בחזקת מריה
ושלא כדון אכלינהו גפירי: בחזקת
אזלינן עומדות. כיון דקדים ואכלינהו
ואתא לפוקי מיניה יתיי ראייה דלאו
שלש הו' בנתר אכילת פירות אזלינן:
והא קי"נ הלכא כרב נחמן בדיני.
ורב נחמן קרקע בחזקת בעליה
עומדת קאמר גבי שוכר מרחץ
משנים עשר וזבזב לשנה מדינר וזה
לחדש בהשאל (לעיל דף קב:) ואפילו
בא בסוף החדש אמר כולו למשכיר
כשנתעברה השנה: הני מילי מילתא
דלא עבידא לאיגלווי. כלומר בנתר
קרקע ודאי אית לן למיזל ומיהו הני
מילי בספק שאין עומד לעולם להתבצר
כי הוה דמספקא לן בין אס תפיס
לשון ראשון ואי תפיס לשון אחרון:
אבל הכא מילתא עבידא לאיגלווי.

בסוף שיצאו עדי שטר ויעידו:
ואטרוחי כי דינא פרי זימני. שמא
הדין עם המלוה ואס נוציאנו מידו
עמידין אנו לחזור ולגבותו מיד הלוה
לאחר זמן: מלוה אומר חמש וכו'.
מילתא אחריתי היא. מלוה ולוה שצאו
לדין מלוה אומר חמש שנים מושכנת
לי ואין השטר לפנינו ולוה אומר
לשלש וכבר אכלתה שלש: מגו דאי
צעי אמר לקוחה היא צדי. לעולם
ואכלתיה שני חזקה ואבד השטר
ממני: לא סבירא לכו הא דאמר רב
יהודה. ולא אמרינן מגו שהדברים
מוכיחין שהוא רמאי שאמר אבד השטר
והאי שטרא לא דמי לשטר זבזי דאילו
שטר זבזי לעדות שמכרה לו הוא בא
וכי עד עולם תאמר לו להוהר זו
אומר רבנן ביה עד תלת שנין מצי
לאיזדורוי איניש בשטרא טפי לא
מיוחדר דקסבר לא יא עוד ערעור
עליה אלא זה שהוא מודה ששטר
משבנתא הוא לראיית מנין שנים של
אכילת פירות לגזבינא דאכילת פירות
דמנין השנים קאי ומיוחדר זהיר ביה

דלא לירכס ליה עד כלות השנים והאי דקאמר אירכס לא מהימן
דמיכבש הוה דכבשיה וכו': אלא מעשה. אדרב יהודה קפריך
דאמר אי צעי אמר לקוחה היא צדי: הכי נמי דמהימן. וכי עביד
רבנן מילתא דלתי זה לדי רמאות כי האי: תקון רבנן למרי
ארעא דיהיב טסקא. למלכא: וכרי גריא. מתקן החצר
סביבות הגבולים: ואי ארעא קניא הוה. דלית ליה טסקא וכריא
נמי לית ליה מאי ליעבד: למחוי. הו' יודעים שלא מכרתיה
לו אלא היא משכון צידו: הכי גרסינן הא באתרא דשקיל
אריסא פלגא הא באתרא דשקיל אריסא סילתא. ולא גרסינן
שתלא בכולי מילתא: שפירי. לימים או לחדשים ושבתות
ושכרתיו במעות. וכל נאמן דקאמר בשבועת היסת הוה:
אנו השבחנו. ואין לבע"ח במה שהשיבחו יתומים כלום:
ספק

(א) בפי"א לא גרסינן ל"י ופי'
בפי"ב כ"י, (ב) וכתובות יב'
קידושין נט: א, (ג) לעיל קב:
(ד) ואמר. רש"י, (ה) לעיל
סו: ב"ב לה: (ז) ג' (ח) ופי'
חוס' לעיל טו. ד"ה בעל חוב
ותוס' כתובות נה. ד"ה
ולשכח ועוד שם בתוס' ז':
ד"ה נכסי ותוס' כבודות נב.
ד"ה והלחמן (ז) (ח) י"א אר"י,

הגהות הב"ח
(א) גמ' וקדים מלוה:
(ב) רש"י ד"ה בשדה וכו'
דלישקלינהו:

מוסף רש"י

האי משבנתא דסורא
דכתבי הכי כו'. ותקנתא
דרבנן הוה הך משבנתא,
משום דהמלוה לחבירו על
שדה אסור לאטול הפירות
משום ריבית, אבל נכסייה
מוחר, כעין משבנתא
דסורא, שנתלה עשר מנה
על שדה ולפוק עשר שנים
חזר הקרקע לבעלים בנכס
ומנאל קונה פירות של
כל שנה במנה ואין כאן
זר ריבית, ואע"פ ששין
הפירות כפלים, שהרי הוא
קריב לשכר וקריב להפסד,
שמקבל פירות כל שנה
במנה ואפילו בשנת שדפון
שלא יהו שין פירות השנה
דינ' (ושב"ס ב"ב לה.).